

арт-терапія з допомогою творчості дозволяє пережити внутрішні конфлікти, тривогу, страхи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : [навчальний посібник]. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
2. Ільченко І. С. Арт-терапія: навч. посіб. для студентів. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
3. Ісаєва О. Особливості вивчення літератури в школі під час і після війни. [Електронний ресурс]. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/38280/Isaieva.pdf?sequence=1>

*Богдана Медведенко,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
студентка 3 курсу
факультету філології та журналістики
Науковий керівник:
д. пед.н., професор Н. Грицак*

ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ У ПІДРУЧНИКУ УКРАЇНСЬКОЇ

ЛІТЕРАТУРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ АКТИВНОГО ЧИТАЧА

Реформування шкільної літературної освіти потребує оновлення її змістового й процесуального компонентів, зокрема підготовки якісного навчального забезпечення. Творчі завдання в підручниках української літератури виявляються невід'ємною складовою процесу формування активності учнів-читачів, оскільки вони стимулюють учнів до активного мислення, аналізу та творчого вираження власної думки. Погоджуємося з думкою Н. Грицак, що «Вітчизняне підручникотворення у своїй історії пройшло різні періоди. Втім саме сьогодні автори шкільних підручників з літератури

переживають, з однієї сторони, один із найбільш плідних і творчо-натхненних етапів творення навчальної книги, з іншої, вчать миттєво реагувати на виклики буремної реальності» [1, с. 166].

Таким чином, продуктивне використання прогресивних здобутків минулого у контексті результативного наповнення змісту, форм і методів сучасної методики навчання літератури та оптимального забезпечення її практичних результатів сприяє розвитку активного читання у школярів.

Аналіз наукової літератури з означеної проблеми дає можливість простежити розвиток у напрямі створення творчих завдань у підручниках літератури задля становлення читацької активності в учнів, розглянути питання використання підручника української літератури як активного засобу літературного навчання, що орієнтує вчителя на застосування раціональних прийомів організації пізнавальної діяльності учнів-читачів.

На сучасному етапі культура читання стає необхідною умовою дальшого вдосконалення якості навчання і виховання школярів. Термін «культура читання» – дуже широкий. Людина, яка володіє культурою читання, повинна розуміти значення книжки в житті народу, уміти користуватися книжкою, бібліотекою, самостійно вибирати книжки. У такої людини повинна бути виховна любов до читання, радість пізнання творчості письменника.

Фундаментом формування культури читання особистості виступає системо утворюючий соціальний трикутник: сім'я, школа та бібліотека. Любов до книги та бажання читати виникає тоді, коли читачі розуміють, чого вони чекають від книги і що їм подобається читати. Тобто, книги повинні відповідати літературним смакам читачів, оскільки справжніх книголюбів та бібліоманів, які читають все підряд зараз, практично, не зустрінеш. А читацькі уподобання

нинішніх юних читачів досить вишукані. Вони можуть бути як вродженими, так і набутими (в процесі виховання книгою).

Психологи визначають процес читання як глибоко особистісний. Читач сприймає художній твір суб'єктивно, на основі власних почуттів та життєвого досвіду. Тому ціннісно-орієнтаційний аспект читацької культури і полягає у сформованості читацьких інтересів, виробленні індивідуальних естетичних вподобань і покликаний зробити читання творчістю. Крім того, кожен активний читач прагне до спілкування, обміну враженнями від прочитаного. Слід зазначити, сучасним читачам більш подобаються ігрові форми роботи на уроці.

Оскільки завдання підручника, як компонента освіти, забезпечити засвоєння змісту освіти і допомогти в оволодінні життєвими компетентностями, то сам підручник має містити в собі більше, ніж теоретичний матеріал. Наприклад, мають бути рубрики, у яких висвітлено зв'язок літератури і життя для легшого засвоєння змісту, також варто відвести окреме місце завданням, а саме завданням у підручнику, що є цікавими для учнів і можуть розбудити інтерес до читання одночасно запуснути процес формування активного і свідомого читача.

Для задоволення усіх потреб сучасних учнів-читачів, авторські колективи підручників застосовують різноманітні методи вивчення літератури як завдання, що розташовуються здебільшого після прочитаного художнього твору: рецензія на прочитаний твір, диспут, твір-роздум на задану тему, відгуки на інші твори цього ж автора і т.д.

У підручнику з української літератури запропоновано рубрики «Поміркуй», «Читай і досліджуй», «Підсумуй». Наведемо окремі приклади: «Поділися своїми враженнями про твори Л. Глібова»; «Поміркуй і розкажи, які

звичаї і традиції, описані в казці, тобі хотілося б зберігати в колі своїх рідних і близьких», «Чому повчальна індійська історія стала такою популярною серед українського читацького кола?» [2].

Зауважимо, що учень після прочитання художнього твору має свою свідому читацьку позицію, якою найчастіше хоче поділитися у формі дискусії чи обговорення у межах класу. Також пам'ятаймо, що читач краще запам'ятовує не те, що прочитав мовчки чи почув, а те, що розповів перед загалом. Саме для цього у підручнику особлива увага відводиться рубрикам:

«Читацький путівник». Наведемо приклад: «Для кожної людини в світі рідний край – наймиліший. А за що ти любиш рідну вулицю, своє село чи місто, Україну? Напевно, немає жодного письменника або письменниці, які б не змалювали у своїх творах Батьківщину, її людей, природу, які б не захоплювалися нею, не турбувалися про неї. Адже рідна земля дорога серцю – як рідна мати» [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Грицак Н.Р. Шкільний підручник з літератури як форма концептуалізації читацько-учнівського досвіду в умовах воєнного стану в Україні.- Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 30 листопада 2023 року / за заг. ред. Н.Р. Грицак. Тернопіль: Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2023. С. 166–170.
2. Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А. Українська література: підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.